

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dispositio Et Perioche Historiae Evangelicae Per IIII.
Euangelistas contextæ, necnon Actuum apostoloru[m],
Epistolaru[m] quoq[ue] Pauli XIII. & Canonicaru[m] VII.**

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1553

VD16 B 9605

Liber VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35634

longe maxima gloria. Orat item ut pater illustret gloriam suam. Fit oraculum coelitus ad preces domini respondens. Dominus inde rursus clarissime docet quis ex morte ipsius ad fideles rediturus sit fructus. Cum autem ex his quaestione moueret turba, de aeternitate Messiae, hic ad fidem adhortatur, Iudaei nihilominus in incredulitate pergunt, id quod Ioannes Isaiam praedixisse demonstrat. Caterum ad confirmandos infirmos in fide, uehementissimum habet sermonem dominus, quo etiam suae doctrinae, hactenus publice propositae, epilogum contexit.

LIBER VII.

SANCTVS Ioannes ea hucusque tradidit quae priuatim & publice dominus ante passionem suam dixit & fecit inter suos familiares & coram tota plebe tam disputando quam concionando, plenissimam euangelij doctrinam & asserens & tradens ecclesiae: per consequentia uero describit secreta & mystica quaedam Mysteria domini maxima in Coena explicantur tam dicta quam facta domini quae in ultima & arcana illa Coena sua coram discipulis perorauit atque peregit. Ardent hic & diuino quodam fulgore rutilant omnia. Proponuntur enim hic & explicantur omnia fidei nostrae ac regni dei mysteria, lautissimumque animae & spiritus epulum liberalissime ab ipso dei filio ecclesiae instruis

E V A N G E L I V M

tur & profertur, ut auditor fidelis paulò attentius hæc considerans, non humanam se uocem exaudire, sed planè diuinam, nec in terrena aliqua cœna uersari, sed in ipsum cœlum admissus mensæ dei conuiuia esse uideatur. Præteritis tamen ijs quæ de hac cœna ultima alij tres euangelistæ & diligenter & copiose prosequuti sunt, Ioannes reliqua quæ nondum erant literis tradita plenissimè exequitur, ne quid deesset ecclesiæ Christi, sed haberet plenissimam rerum saluatoris sui historiam.

Cap. 13.

Initio ergo præfatus nonnihil, mox inducit dominum discipulis suis lauante pedes, atq; eo factò uerbis simul additis commendantem & humilitatem & charitatis officia, explicantem item effectum siue fructum passionis suæ. Post ea ponitur non indiligens & inutilis de prodicione iudæ dissertatio. Is ubi elapsus è sanctorum sacrosancto conuiuio sicarios iam colligeret qui Iesum caperent, sensit hic ultimam nunc adesse horam, uidit item discipulos suos graui oppressos mœrore uarie tentari atq; angi, egregiam ergo orationem meditatur & instituit qua suos consoletur, & de omnibus rebus suis eos admoneat atq; plene instituat. Hoc enim solent facere morituri, consolari uidelicet suos, de uarijs rebus præcipere, grauiusq; monere. Ad eundem enim modum dominus prolixam et utilissimam orationem ad 17. cap. usq; descriptam ad suos habet, quam perspicuitatis gratia

tia in duas diuissimas partes. Prior absolvitur postremis
 13. capitulis & integro 14. capite. Posterior compre-
 henditur 15. & 16. cap. Caterum oratio domini siue
 concio uaria est, nec ad unum & certum aliquem refer-
 tur scopum, nisi consolationem & institutionem spectes.
 Omnia enim huc tendunt ne turbentur discipuli Christi,
 & ut norint mysteria Christi, & sciant quid faciant.
 In primis autem differit de morte sua, quæ quoniã mundo
 uisa est probrosa esse & infamis, ipse docet & patrem
 & filium morte glorificari. Deinde quia ab ipsis disces-
 surus erat, ne ignorarent quomodo se gererent, & qui-
 bus inter se uiuendi legibus uterentur, non obruit ipsos
 numerosis præscriptionibus, sed unicam commendat
 charitatem.

Interrumpitur hic tamen modice domini oratio per
 audacem D. Petri pollicitationem, quam compescens
 dominus in instituto pergit, ac profitetur palam se deum
 esse uerum, quo fidem suorum, in qua est maximũ con-
 solationis firmamentum, fulciat. Addit se ideo abire ac
 mori ut uiam nobis in coelos aperiat. Mox plenius de-
 monstrat Philippo ac reliquis, quod patri per omnia
 coequalis & consubstantialis sit: imò patrem nõ posse
 cognosci nisi per filiũ. Iam etiam adhortatur ad fidelem
 mandatorũ suorum obseruationem: promittit alium pa-
 racletũ. Congerit præterea multas rationes, quibus &

Cap. 14.

EVANGELIUM

consoletur moerentes animos, & incitet ad uehementis pietatis studium. Hinc uero paulò copiosius differit de paraclete siue spiritu sancto, ac apertissime dicit se breuui tradendum in manus hominum peccatorum: sed ita interim seruandum fore mundum.

LIBER VIII.

CAP. 15. **A**BSOLUTA prima parte orationis domini Iesu à cœna habitæ ad discipulos dilectos, uenimus nunc ad secundam, quæ in itinere uersus montem oliuarum dicta uidetur, ac 15. & 16. cap. comprehenditur. Cohæret ea cum superioribus ad hunc modum. Sæpe iam dixerat dominus se ex hoc mundo ad patrem abiturum, interim ne discipuli se deserendos planè arbitrarentur, adiecit se unà cum patre & sancto spiritu uenturum ad ipsos, ac in ipsis mansionem facturos, si modo præcepta eius seruare pergant. Id iam ueluti repetens quasiq; expoliens elegantissima uitis palmitiq; parabola in medium prolata luculentissime differit de immanentia, ut sic dicam, siue præsentia ipsius in ecclesia, adeoq; de uera Christi & sanctorum communione, quod inquam spiritu, uirtute & operatione euidentius in nobis sit mansurus, si modo nos per fidem & dilectionem manserimus in ipso. Et certe hoc nomine copiosius

Præsentia
Christi in
ecclesia.